

נפתלי חייט

איש של תרבות ישראלית

רוני סימן טוב -
רקדן, יוצר, במאי,
איש ארגון, הפקה וניהול

מבוא

פגשתי עם רוני סימן טוב בביתו. הופתעתי לגלות שהוא בן גילי משום שבריקודי עם יש תחושה ש"הוא היה שם תמיד", בשל שפע היצירות שהספיק לתרום לקהילת הרוקדים. הסתבר שאת ריקודיו הראשונים חיבר כבר בגיל 17 (תיבת הזמרה: <https://bit.ly/3sUFc4a>), בשנת 1983. במקביל ליצירתו האמנותית לבמה ולקהל הרוקדים, שימש רוני גם כיושב ראש ארגון המרקידים (ארגון הסתדרותי) במשך 5 שנים 1999-2005.

מזה 35 שנה, עוסק רוני, יחד עם אשתו נירה, בתחום ההפקות והבימוי של מופעים, ניהול אמנותי וכוריאוגרפיה וזאת לצד עבודה עם להקות מחול. לאחר שנים של עבודה עם להקות ילדים, נוער ובוגרים, החל רוני לעבוד עם להקות המשלבות אנשים בכיסאות גלגלים עם רקדנים "עומדים". בין הלהקות שהדריך ניתן למנות את להקת בית-הלוחם בת"א ולהקת איל"ן ראשון לציון, אבל עיקר גאוותו היא להקת "גלגל במעגל", אשר פועלת בחסות עיריית הרצליה כבר 25 שנה. להקה המשלבת יושבים על כסאות גלגלים ולצידם רקדנים עומדים.

מתוך המופע "לגעת במים לגעת ברוח"

הדרך לעולם המחול

רוני, יליד גבעת שמואל, התחיל לרקוד כבר בגיל 14 בלהקת המחול העירונית בהדרכת **שלום עמר** ז"ל. בגיל 15 התקבל ללהקתו של **יונתן כרמון** ז"ל בפתח תקווה ורקד בה במשך שלוש שנים. בעת שירותו הצבאי עבר לרקוד בכרמון-ירושלים. על חוויות המפגש עם הכוריאוגרף הידוע יונתן כרמון והדברים הרבים שלמד ממנו תיאר רוני בכתבה לזכרו: <https://bit.ly/3RpXPXP>.

בגיל 17 פגש רוני את אשתו לעתיד - נירה, ואיתה הגיע לראשונה ב-1980 למרתון של **מירה יואב** **אשריאל** ז"ל. מפגש זה עם צמד המרקידים הפך לידידות ארוכת שנים, עליה כתב רוני בכתבה לזכרו של יואב אשריאל: <https://bit.ly/48fNIQX>.

יצירה בריקודי עם

יואב ומירה אשריאל, צמד מרקידים מיוחד שערך גם השתלמויות למרקידים, הפכו למנטורים של רוני בתחילת דרכו כיוצר. ימים ספורים לאחר אותו מרתון נפגשו רוני ונירה עם האשריאליים והציגו להם את "תיבת הזמרה" - ריקודו הראשון של רוני.

נירה יואב ורוני - יום הולדת 80 ליואב

יואב אשריאל סבר שהיצירה הייתה מורכבת מדי - "יש כאן שלשה ריקודים באחד" הוא אמר. כמנטור, הוא עזר לפרק את הריקוד, להכניס אותו למבנה מסודר ואף "לבשל" (לערוך) את המוסיקה למבנה חזרתי של בית-פזמון, על מנת להקל על הרוקד. יואב היה חסיד גדול של פשטות, ואף הנחיל את רעיונותיו ליוצרים רבים שהתדפקו על דלתותיו על מנת שריקודיהם ישולבו בהשתלמויות שערך יואב היה אומר שחשוב ליצור "פשוט ויפה כי ריקוד מסובך לא יהיה רקיד". יש לומר לזכותם של הצמד אשריאל שהם תמיד פרגנו ליוצרים צעירים וטיפחו אותם. בהשתלמויות, דאג יואב להציג את רוני כיוצר מן השורה ולדאוג שיישפט

לפי ריקודיו ולא על פי גילו, מה שלחלק מהוותיקים היה קשה בהתחלה לקבל.

השיעור בנושא "פשטות" קיבל את ביטויו בריקודו השני של רוני - "אהבה פשוטה". רוני מעיד על עצמו שכשיש רעיון וחיבור למוסיקה, לפעמים היצירה מוכנה תוך דקות. כך גם במקרה זה.

אלא שאז באו ההתלבטויות: האם איננו פשוט מידי? אולי כדאי להפוך את הריקוד למורכב יותר? לבסוף, בעצת נירה, השאיר אותו בצורתו המקורית. נדמה לי שרבים יסכימו עימי ש"אהבה פשוטה" אכן הפך לאחד הריקודים האהובים והנרקדים ביותר עד היום. לעומת זאת, היצירה של "סרנדה לעדה" לקחה יותר זמן. השיר הוא בעל אופי תיאטרלי ובתחילה היה קשה להביא זאת לידי ביטוי אך בהמשך חזר אליו ואז מהר מאד נוצר הריקוד.

מאז, הספיק רוני לחבר עשרות ריקודים, הן ריקודי מעגל והן ריקודי זוגות. רבים מהם מצאו מקום של קבע בהרקדות, ביניהם: "אווורה טו", "שיר השיירה", "הכינור הנאמן" ו"שיר מגרש את החושך", "על העיר עפות יונים", "ליבינו ללילה", "אמרי לי אהובה", "אהבה הישנה" ועוד.

הנה כאן רשימת כל ריקודיו המופיעים באתר "רוקדים": <https://bit.ly/3PoLlwW>.

רוני מציין שהוא תמיד מעדיף שירים קלאסיים במוסיקה ישראלית, אבל עם זאת לא חשש והכניס גם סגנונות חדשים לריקודי העם הישראליים. כך, "קייץ על העיר" היה לטנגו הראשון בריקודי עם ו"מסע בין כוכבים" לנציג הראשון של מקצב הרוקנרול.

בתקופה הפורייה של יצירתו וכמי שחיבר ריקודים רבים ומיוחדים בסגנונם, הוזמן רוני להשתתף פעמים רבות במחנות ריקודים בחו"ל, בעיקר בארה"ב ובאירופה. מחנות אלה, למרות הקונוטציה בכינויים, היו מקום מפגש לקהל רוקדים ומדריכים מכל העולם, בעיקר יהודים אבל לא רק, ויצר שיתופי פעולה וקשרים שחלקם ממשיכים עד היום.

יואב עזר לי להכניס את הריקוד שהכנתי למבנה מסודר ואף "לבשל" (לערוך) את המוסיקה למבנה חזרתי של בית-פזמון, על מנת להקל על הרוקד.

עניין זה הביא אותי לשאול שאלה העולה רבות בקרב הרוקדים: מה מקומה של הנוסטלגיה ביחס לריקודים החדשים? בעיניו של רוני, מחד, תחום ריקודי העם הוא תחום מתחדש כל הזמן, ואין זה נכון להסתגר ברפרטואר המגביל עד לשנה מסוימת כלשהי, אולם מאידך, המרקיד צריך להיות קשוב לקהל שלו, חתך הגילאים, הרקע שלו, העדפותיו ורמת הכושר שלו. מאפייניו של החוג צריכים לכונן את המרקיד האם לתת דגש לריקודים ישנים המבוססים על שירי ארץ ישראל או לריקודים חדשים יותר, האם להכניס לרפרטואר יותר "ריקודי ריצה" או לתת דגש על ריקודים רגועים יותר. רצוי שהמרקיד יפעיל שיקול דעת ויבחר רפרטואר ריקודים תוך הסתכלות אמנותית, ולא רק כי "רוקדים אצל אחרים".

בעיני רוני, העובדה שהיום כולם "יוצרים" מביאה למצב שבו המון ריקודים אינם בנויים נכון, חלקם אפילו "מפריעים לשירים", אינם הולכים עם רוח השיר או "שוברי ידיים". כך גם אבדן הפשטות ורדיפת יתר אחר מקוריות וצעדות חדשות.

במבט לאחור, רוני מרגיש שלם עם מכלול יצירתו. לשאלתי - האם יש ריקודים שבפרספקטיבה של זמן היה מוותר עליהם, ענה: "לא! כי כל ריקוד היה נכון לזמנו. עם זאת יש ריקודים שהצלחתם המתמשכת מפתיעה אותי, כמו הריקוד "הפלפל", הממשיך להירקד לא מעט גם היום".

מאז תחילת דרכו בשנות ה-80 ועד תחילת שנות האלפיים, המשיך רוני לחבר ריקודים כמו "אמרי לי אהובה", "ליבנו ללילה", "האהבה הישנה", "צחוקם של ילדים" ועוד. ברשימה הכוללת של יצירותיו ניתן למצוא כ-20 ריקודי מעגל וכ-25 ריקודי זוגות.

הסתקרנתי מדוע הפסיק לחבר ריקודי עם ורוני הסביר: "בעיקר מאסתי בעבודת ה'שיווק' הנלווית לריקוד. 'הרצה' של ריקוד חדש והכנסתו לרפרטואר, הצריכה ביקורים בהרקדות השונות ועירבה יותר מידי פוליטיקה בין מרקידים. היו אף לא מעט מקרים בהם המרקיד שמח להזמין אותי, אך לא גיבה זאת עם מחויבות והשקעה שלו ללמוד את הריקוד ולהמשיך להרקיד ולהפיץ אותו".

ממרחק הזמן, מצביע רוני על שתי בעיות עיקריות שהתרחשו בתחום ריקודי העם החל משנות ה-2000. האחת היא העובדה שכל מרקיד או אפילו רוקד התחילו לחבר שלושה צעדים ולקרוא לזה ריקוד. הדבר גרם להצפת ריקודי העם במספר לא מבוטל של ריקודים, שלא לדבר על העובדה ששירים יפים וטובים נבעטו החוצה מהרפרטואר רק בגלל שהריקוד לא היה בנוי מספיק טוב.

מבול הריקודים שיצאו לשוק ללא סינון דרך השתלמות או בקרה של מישהו מנוסה, הניחה מכשול נוסף בפני המרקידים: בשבוע אחד מלמדים ובשבוע שלאחריו נדרשת חזרה. משמע, לימוד של שני ריקודים חדשים בחודש. אבל במצב של "מבול", המרקיד אינו מסוגל לבחון את איכות הריקוד, ללמד

**יואב היה אומר
שחשוב ליצור
"פשוט ויפה כי
ריקוד מסובך לא
יהיה ריקוד".**

מופע בבית הנשיא

אותו בנחת ולחזור עליו ולכן הוא קורס תחת הלחץ של הרוקדים ומלמד עוד ועוד.. התוצאה: ריקודים רבים יוצאים מהרפרטואר מהר מידי ובתוכם גם ריקודים טובים.

בעיה שנייה היא העובדה שארגון המרקידים התיר בשלב מסוים לכל מחבר ריקוד לרשום "על החשבון" שירים שהוא מתכוון לחבר להם ריקוד. כך החלה תחרות לא הוגנת של רישום מזורז לבנק של שירים משוריינים והתוצאה הייתה ירידה באיכות הריקודים או ריכוזיות יתר אצל מחבר מסוים, מה שהוביל לכך שרבים מהכוריאוגרפים הוותיקים בחרו שלא להשתתף במחול השדים הזה ופשוט פרשו מחדוות היצירה. גם ירון מישר, בצילומיו לאתר "רוקדים", רואה עצמו רק כמתעד ולא כבחון של ריקודים חדשים. לכן, בנסיבות הקיימות, אולי ראוי לשקול הקמת וועדה שתסנן מעט את התכנים מבלי לפגוע בחופש האמנותי.

מהסיבות לעיל, בחר רוני להתמקד בעבודתו כבמאי וכוריאוגרף לבמה וללהקות. חריג יחיד הוא הריקוד "שיר לאשריאל", אותו חיבר ב-2016 כמחווה ליואב אשריאל לרגל יום הולדתו ה-80.

הענקת זר פרחים בתום המופע "ציונות ואמנות"

מדריך ויו"ר ארגון המדריכים

כבר עם סיום שירותו הצבאי התחיל רוני בהדרכת חוגים. הוא הרקיד בסביון, קריית אונו וביהוד, פעילות שנמשכה עד לתקופת הקורונה. פרק בולט בפעילות זו היה בין השנים 1999-2005, התקופה בה עמד בראש ארגון הכוריאוגרפים והמרקידים.

כראש הארגון פעל רוני בכמה וכמה כיוונים. כך, הוא פעל להסדרת היחסים בין הארגון לבין אקו"ם והפדרציות מתוך תפישה שריקודי העם הם חלק בלתי נפרד ממורשת התרבות הישראלית. במהלך כהונתו, דאג רוני לרכז כ-6~5 השתלמויות למרקידים בשנה תחת גג הארגון, תוך סבסוד עלות ההשתתפות ושיתוף פעולה עם ירון מישר בהפקת חוברות ודיסקים להשתלמויות.

הוא קידם את נושא "בתי ספר רוקדים" בשיתוף פעולה עם יעל מירו (אז מפקחת בכירה במשרד החינוך ובהמשך פעילה ב-CIOFF - האיגוד הבינלאומי לפולקלור). כמו-כן, פעל להעלאת קרנם של המדריכים בפסטיבל כרמיאל, גייס למענם תקציבים אשר שימשו להפקות בפסטיבל, לתנאי אש"ל ולמנהלה מסודרת.

בעיניו של רוני הארגון צריך להיות ה"גב של המרקיד". בין היתר, לדאוג להשתלמויות והדרכות, לא רק של ריקודים אלא גם בנושאים פדגוגיים כמו התנהלות אל מול קהל ומתודיקה של הדרכה.

גם תחום האתיקה המקצועית חשוב ביותר. יש לכבד עמיתים למקצוע, להימנע מפגיעה בפרנסה על ידי הרקדות חנים ולקיים תחרות הוגנת. יש להבחין בין מדריך למרקיד, בין חוג להרקדה. המדריך, בניגוד למרקיד, חייב להצטייד בכישורים פדגוגיים מאחר והוא מלמד אנשים אחרים ומשמש מודל לחיקוי.

מעבר לזה, רוני מודע היטב לקושי ולא-הוודאות הכרוכים בפרנסה התלויה בהדרכת ריקודי עם ולכן הוא ממליץ לכל מדריך לדאוג לעבודה מקבילה נוספת. כך, בתקופת הקורונה, עקב הקפאת פעילות החוגים והלהקות, עבר רוני הכשרות מתאימות והחל לעבוד בתחום שמאות ביטוח.

ריקודים אוכל וזוגיות

רוני רואה בריקודי עם פעילות רב-גונית מבורכת המערבת חברה, ספורט, קשרים קהילתיים ואפילו הקמת משפחה. בהיותו יו"ר הארגון יצא בקמפיין עם הסלוגן "כל העם בריקודי עם - ריקודי עם הספורט הלאומי" ואף הפיץ סטיקרים כאלה לרכב. הוא מיצר על הסטיגמה השלילית של בוגדים-בוגדות ופנויים-פנויות שיצאה לריקודי עם, ומעדיף להתמקד בפן החיובי של הענף - קשרים חברתיים

העובדה שהיום כולם 'יוצרים' מביאה למצב שבו המון ריקודים אינם בנויים נכון, חלקם אפילו "מפריעים לשירים", אינם הולכים עם רוח השיר או "שוברי ידיים".

אשר לעיתים מביאים גם לזיווגים ויצירת מערכות זוגיות יציבות ואף לחתונות. כך, דרך אגב, גם הוא עצמו פגש את אשתו נירה.

בהקשר זה עולה בשיחה בינינו שאלת הזוגות לחיים שגם רוקדים יחד. רוני מציין שלעיתים רואים הרמוניה נפלאה, אך במקרים מסוימים, בני-זוג בריקודים שהם גם זוגות לחיים, מביאים להרקדה מתחים מהבית

מתוך הריקוד "היא רק רוצה לרקוד"

ואף מרשים לעצמם להעיר ולבקר האחד את השני בדברים שלא היו נאמרים לבני/ות זוג זרים. במצבים אלה נדרשת סובלנות רבה והכרה בכך שלעיתים יכולות הריקוד אינן זהות. אם יש מספיק פתיחות, הבנה וכבוד ההדדי, יכול בהחלט להתקבל בהבנה מצב שבו שניהם רוקדים, אך לא האחד עם השני תופעה נוספת בהרקדות, אליה התייחס רוני בביקורת היא דגש יתר על כל נושא הכיבוד, או במילותיו "מסעדות". כולם אוהבים לאכול, אך זהו מגרש התמודדות לא נכון, ויש להשאיר את הפוקוס על ההרקדה.

**במצב של "מבול",
המרקיד אינו
מסוגל לבחון את
איכות הריקוד,
ללמד אותו בנחת
ולחזור עליו ולכן
הוא קורס תחת
הלחץ של הרוקדים
ומלמד עוד ועוד.**

נוער נוער נוער

שוחחנו על עתידם של ריקודי עם, לאור התבגרות אוכלוסיית הרוקדים ומיעוט הרוקדים הצעירים. רוני, מתוך פרספקטיבה רבת שנים של עבודה עם להקות ונוער, ציין שאכן מעטים בוגרי להקות הממשיכים אל ההרקדות של ריקודי העם. בעיניו, יש להשקיע בשיווק של ריקודי עם לנוער. לדוגמה, להילחם בתדמית הרוקדים כ"חנונים" ולמשוך אותם על ידי שימוש בשירים עכשוויים יותר, אולי אף לרקוד ריקודים ישנים ומוכרים לא למנגינתם המקורית אלא לשירים חליפיים עכשוויים (כמו שנעשה לעיתים בהרקדות פורים). לכשיעברו את המחסום הראשוני, אז אפשר לחבר אותם להיסטוריה ולמקורות. אפשר להדגיש את היתרונות החברתיים, לדוגמה הזדמנות לשבור מחסומים חברתיים בין בנים לבנות ולרקוד יחד תוך אחיזה.

הפקה ובימוי לבמה

פעילותו העיקרית של רוני כיום היא בתחום הבימוי והפקת אירועים וזאת במסגרת החברה "נירון הפקות" אותה הקים ביחד עם רעייתו נירה לפני יותר מ-30 שנה. החברה עוסקת בקשת רחבה של הפקות עבור מוסדות ויחידים, החל מימי גיבוש קהילתיים, ציון חגים ואירועים חגיגיים, ועד לניהול אמנותי ובימוי בפועל של מופעים לבמה בשילוב אמנים, להקות מחול ואנשי מקצוע שונים.

במשך שני עשורים ניהל רוני והדריך להקות מחול במגוון מקומות (כפר הנוער בן-שמון, מודיעין, בית אריה, לב השרון, דרום השרון, רמת אפעל, רעננה), במנעד רחב של שכבות גיל: ילדים, נוער ובוגרים, ובסגנונות מחול שונים – עממי, היפ-הופ, פאנקי.

גאוותו הגדולה היא דווקא בעבודתו עם קבוצות של אנשים מוגבלים פיזית וישובים בכיסאות גלגלים. במשך 17 שנים עבד עם ארגון נכי צה"ל, כולל הפקה של מחזמר רב-משתתפים עבור ארגון נכי צה"ל, אשר הועלה על מיטב הבמות הגדולות בארץ. ב-5 השנים האחרונות עובד רוני עם להקת "גלגלי מחול נתניה" השייכת לרשת המתנ"סים בדרום העיר ובמקביל השקיע בקידומה של להקת "גלגל במעגל" הפועלת בחסות עיריית הרצליה כבר 25 שנה ונחשבת כיום ללהקה המובילה בארץ בתחומה.

בלהקת "גלגל במעגל" שנים-עשר זוגות – רקדן/ית ישוב/ה בכיסא גלגלים ולצידו רוקד/ת עומד/ת. הלהקה עובדת על רפרטואר מגוון והיא מופיעה במגוון אירועים כולל כנסים בבתי ספר ברחבי הארץ, תוך העברת המסר "שוונה אך שווה". בכל השנים האחרונות נוטלת

מתוך ריקוד החילות

הלהקה חלק בדרך קבע במופעים המרכזיים של הפסטיבלים בכרמיאל ובאשדוד. הלהקה השתתפה גם בפסטיבלים בינלאומיים והופיעה במקומות רבים בעולם, ביניהם – ברזיל, ארה"ב וברחבי אירופה.

בשנת 2017 אף נטלה חלק במצעד ההצדעה לישראל שנערך לאורך השדרה החמישית בניו-יורק, לצידו של שגריר ישראל באו"ם ואח"מים רבים.

רוני מדגיש שבעבודה עם הלהקה ההתייחסות שלו אל כל המשתתפים היא כאל רקדנים, ולא כאנשים נכים או סיעודיים. הדגש הוא דווקא על הפעילות המקצועית והאמנותית אך משלבים

מתוך ריקוד החילות

בה גם פעילות חברתית. מבחינתו של רוני ככוריאוגרף, מירב האנרגיות מופנות לשם קבלת התוצאה האמנותית. הכוריאוגרפיה אמנם מתחשבת במגבלות הפיזיות אך עם הזמן והתרגול היא מציבה בכל פעם רף גבוה יותר. ההתייחסות אל כיסאות גלגלים היא לא כמגבלה אלא כאביזר המשתלב בכוריאוגרפיה.

בכוריאוגרפיות שלו ניתן דגש גדול יותר לפלג הגוף העליון, לעבודת הידיים והראש, למימיקה ולקשר בין היושבת/ת לעומד/ת. רוני בונה את ריקודי הלהקה תוך התאמה לסגנון המוסיקה שנבחרה ומקפיד שהמסר של היצירה ייתמך בתלבושת תואמת.

צפינו יחד בקטעים מהמופע האחרון של הלהקה "ציונות ואמנות" ואכן ניתן היה להתרשם שהגישה שלו מיושמת הלכה למעשה: צירוף כיסא רגיל לצד כיסא הגלגלים כחלק מהכוריאוגרפיה; ניצול הדירוג הטבעי בין יושבים לעומדים לשם יצירת אפקט ויזואלי; שימוש נכון בצבעי התלבושת והוספת אביזרים נלווים. הייתה זו הופעה מרשימה בכל קנה מידה ואני סמוך ובטוח שעבודת הלהקה היא מקור של העצמה לכל המעורבים לסיכום אומר ששמחתי להכיר את הדמות הרב-גונית של רוני סימן טוב כרקדן, יוצר, במאי, איש ארגון, הפקה וניהול, איש של תרבות ישראלית. אני מקווה שהצלחתי לשתף אתכם בהתרשמותי זו מרוני, שכה רבים מריקודיו אנו רוקדים ואוהבים.

סיום ריקוד החילות (גאותו של רוני כלפי היושבים המאושרים)

רוני מודע היטב לקושי ולא-הוודאות הכרוכים בפרנסה התלויה בהדרכת ריקודי עם ולכן הוא ממליץ לכל מדריך לדאוג לעבודה מקבילה נוספת.